

„Svetlo svieti v tme, ale tma Ho nepohltila“(J 1,5)

Svetlo Pravoslávia

SPOLOČENSKO -DUCHOVNÝ OBČASNÍK

pre stredné Slovensko

číslo 24, rok 2009

*Drahí bratia a sestry
v Christu,
jeseň je krásne ročné
obdobie, všade navôkol
vidieť rôznofarebné
lístie, celá príroda sa
ukladá na zimný
odpočinok, ako dokonale
to všetko Boh stvoril...*

*Tak to boli moje myšlienky a slová pri
každodenných jesenných prechádzkach s mojimi
deťmi. Z môjho snívania ma doslova prebrali tekvice.*

Nie tekvice zasadené v záhrade, aj to je dar Boží, ale tekvice strašidelné a svietilkujúce. Tie na nás číhajú a vyškerajú sa počas celej jesene, či už vo dvoroch našich susedov, v škole, ba dokonca i v materskej škôlke. Nepamätám si, že by som ja kedysi dávno v škôlke vyrezávala s mojimi rodičmi tekvice a snažila sa z nich zhotoviť najväčšie strašidlo a to som navštevovala škôlku v čase komunizmu. Žiaľ, v dnešnej dobe je úplne bežné, že detičky sa od útleho veku zúčastňujú osláv Halloween, zhotovujú kadejaké strašidlá a tešia sa z toho. (Hlavne z tohto dôvodu som do tohto čísla zaradila článok, ktorý dostatočne vysvetľuje celú podstatu tohto satanského sviatku!) My, kresťania, nemôžeme slúžiť Bohu aj mamone, v Biblii sa píše, kto so mnou nezhrmažďuje, ten rozptyľuje. Tak preto nerozptyľujme aj my, nezúčastňujme sa takýchto „nevinných“ akcií a radšej naše deti v tom čase neposielajme ani do školy, ani do škôlky. Pretože by sme my aj naše deti mohli prísť o to najvzácnejšie, o svoje duše!

Lísty valaamského starca schiúgumena Jána

Dvadsiatyštvrtý list, 29.10.1947

...Tak, ako sa modlíš, modli sa aj naďalej Isusovu modlitbu a pamätaj na Boha, ved' Boh všetko vidí a vie, či s modlitbou, alebo bez nej. O viac sa nesnaž, nejako o dojatosť a slzy – to prichádza samo bez nášho očakávania, a samozrejme, z Božej milosti; a je dobré, že sa snažíš o modlitbu pri Tvojom aktívnom živote; úradovaní a starostlivosti o domácnosť. Nediv sa tomu, že si nemohla otvoriť ústa pri známej osobe, ja to tiež skúšam, dokonca o tom hovoria aj svätí Otcovia, prečítaj svätého Kassiana na 187. strane v 29. kapitole, desiaty riadok od vrchu a ďalšie. Nech Ťa poučí Pán.

V monastieri je všetko po starom, žijeme obyčajným monastierskym životom, a to, čo nás čaká, nech sa stane vôľa Pánova vo všetkom; hovorím o prebiehajúcom vonkajšom pozemskom živote, čo určite každého z nás čaká, je čas smrti, a preto tento súčasný život je našou cestou do večnosti a prípravou na ňu. Pane, pomôž nám, hriešnym, konať podľa Tvojej blahej vôle, a daj nám kresťanský koniec.

Dvadsiatypiaty list, 5.12.1947

Tvoj srdečný list som dostal. Potešili ma Tvoje posledné slová: „Niet vo mne zmätenosti, ale ticho“. Podľa rád svätých Otcov to tak aj ma byť; ak Tebou otrasie nejaká cnosť, nesmieš sa hneď zachvieť; padla si – vstaň, znovu si padla, znovu vstaň, a takto to rob až po hrob. Sláva, Pane, Tvojmu milosrdenstvu, veľké je Tvoje blaho, že si nám hriešnym dal pokánie, lebo nie pre spravodlivých, ale pre hriešnikov si zišiel na zem.

Ved' si čerpala čistú vodu, ale nečakane do studne padla žaba; treba ju iba vybrať von a voda znovu ostane čistá a životodarná. Teší ma, že v koreňoch si začala chápať, v čom je podstata duchovného života. Je to veľké blaho, že nám svätí Otcovia zanechali svojimi skúsenosťami vyskúšané rady. Častejšie pozeraj do kníh.

Nech vás ochraňuje Pán, zachraňujte sa.

Dvadsiatyšiasty list, 20.12.1947

Zbytočne sa trápiš pre svoj malodušný list, my sme ľudia a naše usporiadanie býva premenlivé. Je dobré, že píšeš o svojich zážitkoch,

nezarmucujú ma, naopak, páči sa mi, keď píšeš všetko, jednoducho z ruky; píš o svojich zážitkoch.

Predstavivosť a pamäť je jeden vnútorný pocit; niekedy sa nám pripomínajú predchádzajúce udalosti, presne povedané, udrú nás akoby kladivom po hlave. Tu je potrebná vnímavá a trpezlivá modlitba. Pamäť je potrebné zapíňať čítaním evanjelia a dielami svätých Otcov, jedine slovom, aby um nebol prázdny. Predchádzajúce udalosti je potrebné zamieňať inými myšlienkami, a postupne ich vytláčať von a byť prejde. V jednom srdci nemôžu žiť dvaja páni.

Hriešne vášne nikdy neuspokojíš, čím viac ich budeš krmiť, tým viac budú chcieť žrať; sú ako pes, ktorý si zvykol chodiť olizovať klát od mäsa; ale, ak vezmeš palicu a odoženieš ho, viac k nemu nebude chodiť. Apoštol hovorí: „pozrite, ako nebezpečne chodíte“, a tiež „to, čo bolo, na to zabudni, a napreduj“.

Jedna známa mi poslala dlhý list, píše, že Isusova modlitba sa začala do nej vstúpať. Aké je to potešujúce, že vo svete žijú modlitebnici; pôsobila v Nemecku, teraz odchádza do Južnej Ameriky. Pomôž jej, Pane, nech ide dobrou cestou! Tak, dieťa, trochu viac sa budeme zaoberať modlitbou podľa príkladu spomenutej dámy. Pomáhaj nám, Pane. Zvykla si si na svoju prácu, ale nemysli na ňu, svoju pamäť zapíňaj modlitbou a myšlienkami o Bohu. Teraz je na to správny čas, začni! Bez modlitby je život iba každodenným vzdychaním, ale keď si navykneš modliť sa, Tvoje srdce sa zaraduje a upokojí; je to blažený stav. Časom, ešte tu na zemi, modlitebnici okusujú budúcu blaženosť.

Dvadsiatysiedmy list, 1947

...Milostivý Pán ti dal pocítiť, hoci iba trochu, aký blahý je Pán: teraz si trochu začala chápať, čo je „kráľovstvo Božie v našom vnútri“. V takomto momente, ako keby pre nás prestal existovať vonkajší svet; blažený stav, teraz už chápeš, kvôli čomu nás tento stav opúšťa. Nech ťa poučí Pán! Tvoj spôsob boja s vášňami je správny, pretože vo vášniach niet poriadku, akákoľvek vašeň Ťa navštívi, s takou bojuj, ale vedz, že iba vlastnými silami ju nepremôžeš, tu si na pomoc musíš prizvať Pána. Odsudzovanie je veľkým zlom, súdiaci si prisvojujú Boží súd, a Pán dopúšťa, aby takíto ľudia padli v tých samotných hriechoch, ktoré sú príčinou odsudzovania pre ich nepozorný, roztržitý život; pozorne sa zahľad' do svojho srdca, koľko v ňom nájdeš hniloby.

Tvoje zdravie tiež nie je závideniahodné, ale netráp sa – oddaj sa do Božej vôle, nie dnes, ale možno zajtra všetci zomrieme.

Hľa, načo som prišiel: je veľkou chybou a chorobou sa veľmi starať o predlžovanie nášho života, pretože ako život, tak aj smrť je v Božích rukách, a samotný Pán povedal: „Predovšetkým hľadajte Božie kráľovstvo a jeho pravdu, všetko ostatné vám bude dané“. Toto má byť našou starosťou a snahou, aby sme žili podľa Jeho prikázaní, a očistili sme svoje srdcia od vášní.

Písal som Ti, že sa nemáš ponáhľať. Vztahuje sa to na to, aby si sa k vyššiemu nesnažila dospieť skôr, lebo všetko príde, keď na to bude správny čas. Ak plnením Božích prikázaní bude v srdci pripravené miesto, potom príde ten dobrý stav, aj bez toho, aby sme to čakali. Našou úlohou je snažiť sa a namáhať sa, všetko ostatne závisí iba od blahodate. Ešte poznamenám, že ak budeš odsudzovať, nenavštívia Ťa slzy a dojatie. Nech Ťa poučí a chráni Pán!

Dvadsiatyôsmý list, 30.12.1947

Christos medzi nami!

Vo svojom poslednom liste opakuješ svoje zážitky. Teraz sa už, vďaka Bohu, pominuli. Ináč by nebolo zármutku a nebolo by ani spásy, povedali svätí Otcovia; zo zármutku sú dva úžitky: prvý – horlivosť k Bohu a z celej duše vd'ačnosť. Druhý – zbavuje márnivej starostlivosti a starostí. Vo svätootcovskej tvorbe vidíme; podobne, ako my, tiež boli zarmútení a malodušní, a okúsili aj to, čo si neželali napísať, aby nás, v duchovnom živote neskúsených, nezarmútili a nepriviedli do zúfalstva. Samozrejme, že Pán na nás dopúšťa starosti, na každého podľa toho, ako ich vlastnými silami dokáže zvládnuť. Starosti nás pokorujú, ale my vždy, akoby sme sa spoliehali na seba, a snažíme sa vlastnými silami uspieť v duchovnom živote, ale v starostiach sa učíme pokore, a tiež, že naše úsilie bez Božej pomoci nedosahuje cieľ. My sa v cnostiach musíme namáhať, ale úspech závisí iba na blahodati, a blahodať sa Bohom dáva iba pokorným, a bez pokorujúcich príležitostí sa pokornou nestaneš.

Múdry duchovný život svätí Otcovia do podrobnosti opísali vo svojich dielach; ich tvorba sa najlepšie poznáva životom. Ak sama budeš pracovať, očisťovať svoje srdce od vášní, vtedy všetko pre Teba bude jasnejšie a zrozumiteľnejšie. Ctihodní otcovia, modlite sa k Bohu za nás, hriešnych, a otvorte nám naše umy, aby sme chápali vašu tvorbu.

Píšeš, že práca Ťa pri modlitbe rozptyľuje. Pri práci pamätaj na Boha, to pamätanie je tiež modlitbou, a je dobré, že sa snažíš o duchovný život a modlitbu. Toto je polovica Tvojej spásy, ďalej Ťa pomôže Boh, len sa nezarmucuj a nebud' malodušnou, Pán Ťa pomôže.

Tiež píšeš, že si ešte nezačala na seba pracovať. Tento pocit je správny, cesta k pokore v duchovnom živote je taká, a tak je to aj podľa zákona duchovného poznania, čím viac sa človek približuje k Bohu, tým viac sa vidí nedbanlivým a hriešnym. Nech nás Boh chráni pred tým, aby sme seba videli spravodlivými. Nech vám Pán pomôže a ochráni vás pred večnými mukami.

Dvadsiatydeviaty list, 1947

Dostal som Tvoj list a odpovedám Ťa naň, len moje rady neprijímaj ako rozkazy, či zákon, ale iba ako jednoduché rady, nemusíš ich ani prijať, ak uvidíš, že nie sú v súlade s Písmom či svätými Otcami.

Neponáhľaj sa, nesnaž sa v kratšom čase dosiahnuť vyššieho, v duchovnom živote sú dostihy nemiestne, musíš sa snažiť o postupnú trpezlivosť; sčasti si už viac všímaš pre Teba škodlivé veci: svetské knihy, politika a bez potreby chodiť k ľuďom. Áno, toto všetko vnímavému škodí. Tvoj spôsob boja s vášňami je správny, akékoľvek vášne sa v tebe objavia, s takými bojuj, ale nie iba vlastnými silami, ale s Božou pomocou. Väčšiu pozornosť venuj hlavnej vášni, ktorá Ťa trápi najväčšmi; pamätaj si ešte, že našou povinnosťou je námaha, ale úspech závisí od blahodate, no blahodať sa nedáva za námahu, ale za pokoru; kto nakoľko je pokorný, natoľko blahodate sa mu dostáva, ale obstať (ostať) v cnostiach nezávisí na nás, no na blahodati.

Ešte by si mala vedieť, že človek nemôže byť iba v jedinom usporiadaní, ale mení sa tak, ako je to s počasím. Je dobre byť na hore Tábor, ale niekedy

musíme byť aj na Golgote, vnímavý a rozvážny nachádza mnoho príležitostí pochopiť to. Ach, ako pekne o tom hovorí svätý Izák Sýrsky vo svojom 46. slove.

Píšeš, „Nenádejam sa na to, že všetko pochopím tak, ako vy“. Tieto slová ber späť. My nepoznáme Boží súd, a nevieme, kto kam pôjde. Je dobre, že si sa zmierila s X.; vždy tak rob, hoci z Tvojej strany nebolo dôvodu na nepriateľstvo. Optinskí starci sú ducha nosiaci, sú presýtení svätotočcovským duchom, vysoko si ich vážim a mám ich v zbožnej úcte. Na záver poviem: „Priateľ priateľove ťažkosti (starosti) noste, a tak naplníte Christov zákon“. Čo nechceš, aby robili tebe, nerob ani Ty iným, toto je zlaté pravidlo. Častejšie pamätaj na čas smrti, nikoho v ničom neodsudzuj, koho v čom odsúdiš, sama do takého hriechu padneš; ináč to ani nie je. Privolávam na vás Božie požehnanie.

Tridsiaty list, 5.1.1948

...Pán pozná naše choroby, preto nám dal každodenné pokánia až po hrob. Ctihodný Ján Lestvičník povedal: „Staré návyky často mučia ovládajú aj tie, ktoré oplakávajú svoje hriechy, a niet sa čomu diviť. Slovo o osude padnutia je pre nás tak temné a žiaden um ho nedokáže pochopiť“. Ďalej hovorí: „Nečuduj sa, ak každý deň padáš; len neschádzaj z Božej cesty, neboj sa a pevne stoj, anjel, ktorý ťa ochraňuje, si uctí tvoju trpezlivosť“. Ctihodný abba Dorotej hovorí: „Nie ten je opilcom, kto sa opil raz, ale ten, kto sa opíja stále, a nie ten je smilníkom (nemravníkom), kto smilnil raz, ale ten, kto smilní stále“.

Pri duchovnom vedení sú aj rôzne napomenutia: kto sa snaží o cnosti a padne, takému je potrebné prepáčiť, lebo sa nesnažil o hriech, ale bol neúmyselne v pokušení. Ale kto sa o cnosti nesnaží, taký potrebuje veľmi prísne napomenutie, aby sa spamätal a snažil o cnosti. Tak si aj tá Tvoja jediná choroba zasluhuje prepáčenie; jednoducho maličkosť, skôr nech Ťa trápi hrdosť. „Ako som to mohla dopustiť?“

Nech vás ochraňuje Pán.

pokračovanie nabudúce

preložil: pplk. Prot. Mgr. Marek Ignacik, PhD

Vražda z náboženských dôvodov

Zabili ruského pravoslávneho kňaza

19. novembra o 22:40 hodine bol v moskovskom chráme svätého Tomáša zavraždený známy pravoslávny misionár otec Daniel Sysojev. Mal len 33 rokov. Vykonal už však veľmi mnoho. Už dlho sa mu vyhrážali. Bol to však nebojácny človek. Zostali po ňom dve dcéry - 8 a 14-ročné.

Kňaza zastrelil pištoľou muž v maske, zároveň postrelil zbormajstra, ktorý je teraz mimo ohrozenia života. Polícia vyšetruje zločin s ohľadom na rôzne možnosti motívu, základnou je však verzia s počítajúcimi náboženskými motívami. Pravdepodobne je dôvodom vraždy misionárska aktivita kňaza v prostredí nepravoslávnych obyvateľov Ruska. V poslednej dobe kňazovi sa neustále vyhrážali fyzickou likvidáciou nejaká extrémistická organizácia.

Dostával výhražné telefonáty a chodili mu hrôzostrašné e-maily. V poslednom telefonáte kňazovi niekto povedal, že už je odsúdený k trestu smrti.

Kňaz Daniel bol známy ako skúsený teológ, ktorý viedol neustálu diskusiu s extrémistickými smermi islamu. Napísal knihy "Manželstvo s moslimom" a "Pravoslávna odpoveď islamu".

Profesor diakon Andrej Kurájev prehlásil, že je presvedčený o náboženskej motivácii strel'by, a prehlásil, že považuje otca Daniela za ďalšieho ruského novomučeníka, pretože zomrel výlučne za svoje ohnivé pravoslávne kázanie evanjelia. Zavraždený kňaz bol národnosťou Tatár a jeho misia bola v mnohom orientovaná na moslimskú inteligenciu. Gul'ka mohla byť pre niekoho, komu došli argumenty pre diskusiu, posledným argumentom v polemike s pravoslávny kňazom. Diakon Andrej Kurájev dodáva, že otec Daniel a jeho plamenné hlásenie Pravoslávia a mučenícka smrť sa stanú symbolom misionárskej obrody Ruskej cirkvi.

Posledné dva až tri roky mu pravidelne chodili e-maily hroziac, že pokiaľ neukončí svoju polemiku s islamom, bude s ním zachádzané ako s "neveriacim". Je pravdepodobné, že ho dlhodobo sledovali. Kňaz rád zostával v chráme dlho do večera a písal tam svoje teologické práce a state. Zločinec si vybral vhodný moment, keď bol kňaz v chráme prakticky sám.

Prosím, spojme sa v modlitbách za tohto chrabrého Christovho bojovníka a za jeho dielo.

**preložené z češtiny
zdroj: www.ambon.or.cz**

MOJA CESTA K SVATÉMU PRAVOSLÁVIU

Moja cesta k svätému Pravosláviiu sa začala pred 28. rokmi, mojím narodením. Hneď po narodení som bola pokrstená a žila som v pravoslávnej rodine. Do chrámu sa chodilo občas, hlavne na veľké sviatky a najväčšmi som

prežívala Paschu u babky, ale prežívala som ju ako dieťa s tým, že sa ide do chrámu a potom sa dobre najeme a všetci stretneme. O duchovnosti nemôže byť ani reči, hoci.... napadá mi... trocha duchovnosti do mňa vstepovali hlavne moje dve babky, ktoré ma

učili modlitby naspamäť a ja som sa ich aj modlila každý večer. Puberta bola trochu búrlivejším obdobím, no aj tam sa kdesi v kútiku mojej duše našlo miesto pre Boha, hoci len vtedy, keď mi bolo ťažko. Prežila som nádherné detstvo, bez starostí.. nikdy mi nič nechýbalo, rodičia sa o nás vzorne starali a ja svoju rodinu dodnes veľmi milujem. Počas zdravotnej školy sme mali na internáte silne veriacu rímskokatolícku vychovávateľku, ktorú som mala veľmi rada a rozumeli sme si. Mali sme aj stretká, kde sme sa modlili a čítali z písma, vtedy ma to dost' ovplyvnilo. Nevedela som v podstate nič o vierach, o rímskom katolicizme... a bolo mi povedané, že je jedno, do akého kostola chodím, len keď tam chodím. Tak sme chodili aj k tzv. Saleziánom... dokonca som sa v nevedomosti zúčastnila ICH sv. prijímania, v domnienke, že som urobila dobrú vec... Na Boha som sa upla, ale nie tak, ako by bolo potrebné.. V podstate som bola mimo cirkevného života. Môj odchod z rodného kraja do " veľkého sveta " v čase, keď bol obrovský boom, čo sa týka vycestovania za prácou za hranice, spôsobil to, že som sa čím ďalej, tým viac začala vzd'alovať Bohu, a aj to málo, čo som v sebe mala, sa nenávratne stratilo. Nastal neviazaný, rozpustilý život, plný večierkov, užívania si slobody a nič nebolo nemožné, všetky dvere boli otvorené a všetko bolo neskutočne lákavé.. Ako ťažko dopláca človek na tieto

zvody... a je len a len Božou milosťou, ak sa zachráni... Bola som niekým iným, tým zaslepeným zvieratkom, bez svedomia... bez výčitiek... učila som sa byť človekom, ktorý musí mať tzv. ostré lakte !!! Ťažko sa mi spomína na tie roky, nikdy by som ich nevrátila spať. Môj život bol plný hádok, plný pýchy, plný márnivosti, zábavy a absolútnej ľahostajnosti. Človek musí niekedy padnúť na samotné dno, aby sa spamätal z toho, čo robí, a aby precítol. Padla som aj ja, tieto riadky sa mi nepíšu ľahko... píšú sa veľmi ťažko, lebo sa otvárajú staré rany... Do srdca mi vnikla nevysvetliteľná prázdnota. Bola to taká prázdnota, že to neviem ani vysvetliť. Prázdnota duše... bolela snád' viac, ako akákoľvek fyzická choroba a nech mi odpustia všetci, ktorí nejakú ťažkú fyzickú chorobu majú a vedia, ako to bolí, že sa opovažujem s nimi porovnávať a neviem, čo to je, ale nedokážem to k ničomu inému prirovnať... Bolela duša, tak strašne, že sa mi chcelo každý deň umierať a nerozumela som, čo sa so mnou deje, sama som si vravela, kde je to prostoreké, až drzé a sebavedomé dievča, ktoré sa ničoho nebojí a všetko má takpovediac na háku. Kde som, čo sa stalo, čo s a deje, že som zrazu akoby mimo svet a nemôžem sa spamätať... Bolelo to dlho, preplakala som mnoho času, myslela som že je to môj koniec, ale stále som nerozumela, čo sa stalo. Vravela som si, predsa musí existovať odpoveď na moju otázku a liek na moju dušu. V tom čase som žila so svojím, terajším už manželom v nemanželskom zväzku, ako sa vraví, na divoko. Keď som bola už na pokraji síl, spomenula som si na malú modrú knižočku, NOVÝ ZÁKON, ktorý som si so sebou vzala do " sveta", že možno niekedy si nájdem snád' čas niečo prečítať.. so slzami v očiach som v duchu prosila Boha, aby sa nado mnou zmiloval a dal mi ešte šancu. Až odvtedy začala moja skutočná cesta k Pravoslávii. Začala som hľadať... modliť sa, hľadať útechu. Najprv som začala obliehať kostoly, bola som aj na spovedi u rímskokatolíkov, nech mi to odpustia, ale z tej spovede som išla domov s horším pocitom, s akým som tam prichádzala a neulavilo sa mi. Hľadala som ďalej... môj brat v tom čase nastúpil na Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Prešove. Neviem, čo to bol za zázrak, ale asi to bola Božia vôľa, ved' ako inak, že sme začali spolu nachádzať spoločnú reč... veľa sme debatovali, čítali a učili sa, veľa som od neho načerpala... Tu, kde sa nachádzam, v tomto meste som našla aj pravoslávny chrám a nikdy nezabudnem na pocit, keď som ho prvýkrát videla pred sebou...

ten pocit bol krásny a vo mne sa vyslovila jediná veta, tak a tu som doma.. Odvtedy už viem, kde je môj domov. No ubehla dosť dlhá cesta, dosť veľa času, kým som prišla na mnoho vecí, aj na to že sv. Pravoslávie je jediné a SKUTOČNÉ !!! Jeho nádhera je v jeho skromnosti, v jeho láske ku všetkým ľuďom bez rozdielu, v jeho pokore... Je to tichá, nádherná radosť, ktorá sa prelieva srdcom... treba sa mať na pozore, netreba nič unáhliť, treba na to prichádzať pomaličky, postupne, krôčik po krôčiku, každý krôčik je v skutočnosti obrovským krokom na ceste a ma obrovský význam. Ďakujem Bohu, nesmierne Mu d'akujem za to, že mi dal šancu... snažím sa Ho nesklamáť, aspoň čiastočne... Dnes už viem, že v živote nie je nič náhoda, že všetko má svoj zmysel, všetko je krásne poskladané a zapadá to do seba absolútne

dokonale. Ved' Boh stvoril tento krásny svet a Boh je dokonalý...

A ako je to dnes? Dnes žijem so svojím manželom, v krásnom manželskom zväzku. Manžel bol povodne rímskokatolík, ale už pred svadbou sme spolu chodili do pravoslávneho chrámu a veľa sa bojovalo medzi nami dvoma, v akej viere budeme žiť, boli to nesmierne ťažké boje, pretože manžel nepoznal sv. Pravoslávie.

Nevedel, nechápal.. no napriek tomu sám od seba vravel, že sa mu oveľa viac páči v našom chráme ako v kostole. Je potreba veľa trpezlivosti, veľa pokory, veľa lásky, lebo tá je zo všetkého najdôležitejšia... a ja dnes viem, že od svojho muža sa mám ešte veľa čo učiť. On miluje Boha svojím spôsobom, takým chlapeckým, a ja zasa svojím. Musím povedať ešte jednu vec. Viera v Boha sa nedá naučiť, nie je možné niekoho niečím ovplyvňovať, ako vravia niektorí odporcovia Cirkvi, viera je Milosť, je to niečo, čo je a hotovo. Človek sa nesmie znásilňovať, aká by to bola viera. Viera je aj pre mňa dodnes veľakrát ťažká a ja som zasa slabá .Viera je dar... Mám vo svojom srdci jeden poklad... poklad zo všetkých najdrahší, je to sv. Pravoslávie...

Bože, dovoľ mi, aby tam ostalo navždy... aby to bol navždy poklad, ktorý mi nikto nevezme.. aby som vždy vedela, kde je môj domov...

PS : Spasi Hospodi

Idka

Arizonská púšť- významné centrum

pravoslávneho mníšstva

V mnohých z nás Amerika vyvoláva asociáciu duchovne pustej zeme, ponorenej do hlbiny bezbožnosti a mravnej pustoty. Väčšina zrejme netuší, že v tej istej Amerike sa nachádza jedno z najvýznamnejších súčasných centier obnovy pravoslávneho mníšstva, ktorým je grécky monastier sv. Antonia, ukrytý hlboko v púšti štátu Arizona, a od neho sa odvíjajúca sieť mužských i ženských hesychastických monastierov so svätohorským typikonom, nachádzajúcich sa pod duchovným dohľadom starca Efréma z Filotheu (Filotheu je jeden z monastierov na Svätej Hore Athos).

Pravoslávni v Amerike hovoria: „Teraz už nemusíme cestovať ďaleko na Athos, lebo Svätá Hora prišla k nám!“ A majú pravdu.

Starec Efrém Filotejský postupne založil v USA a Kanade sieť sedemnástich pravoslávnych mužských i ženských monastierov s athoským typikonom. Hovorí sa, že až počet týchto monastierov sa zvýši na dvadsať, bude mať starec splnenú svoju úlohu (tzv. poslušníctvo - diakonima) od Boha a jeho pozemská púť tu skončí.

História založenia prvého monastiera (monastiera svätého Antonia) je unikátna.

Pred dávnymi rokmi na Athos dorazil mladý človek, budúci archimandrita Efrém. V prístave na neho už čakal spolubrat slávneho starca Jozefa Hesychasty (+1959), monach Arsenij, a oslovil udiveného mladíka jeho menom s vysvetlením, že starec Jozef sa dozvedel o jeho príchode od svätého Jána Krstiteľa, ktorý sa starcovi zjavil a povedal mu: „Posielam k tebe jednu ovečku. Prijmi ju do svojej ohrady.“ Tak Ioannis (pôvodné civilné meno starca Efréma) vstúpil do bratstva starca Jozefa Hesychasty, novodobého obnoviteľa hesychasmu na Svätej Hore. Postupom času sa otec Efrém stal archimandritom. Hospodinom mu bolo zjavené, že je prizvaný k šíreniu Pravoslávia na americkom kontinente. Koncom roku 1994 sa vydáva spolu so šiestimi monachmi zo Svätej Hory na ďalekú púť.

V Amerike začal otec Efrém hľadať miesto pre monastier. Keď raz išli autom po diaľnici v Arizonskej púšti smerom k mestu Phoenix, poprosil náhle na jednom mieste starec zastaviť auto. Tu, uprostred rozľahlých neúrodných diaľav arizonskej polopúšte, zarastenej kaktusmi a trnám, starec akoby čosi počúval. „Počujete,“ spýtal sa po chvíli, „spev monachov?“ Nikto nič nepočul. „Tu bude monastier.“ Ostatní spolupútnici zapochybovali: Toto je štátny pozemok, ako tu budovať monastier? Neskôr sa však na podrobnejšej mape zistilo, že práve tu prechádza hranica s pozemkom, ktorý je na predaj. Časom sa našli peniaze na zakúpenie pôdy i na stavbu.

Bolo potrebné nájsť vodu. Pracovníci firmy najatí na túto úlohu sa po dlhom a márnom hľadaní chceli vzdať ďalšieho hľadania vody, lebo ich drahé moderné prístroje ukazovali, že tu voda nie je. Starec prišiel, ukázal na jedno miesto, a hľa, voda sa našla.

Teraz stojí uprostred vyprahutej púšte veľkolepá lavra s desiatkami mladých monachov, prevažne rodených Američanov z gréckych rodín, skutočná duchovná oáza. Srdce všetkých starcom založených monastierov. Duchovné centrum pravoslávnej Ameriky.

Sila modlitby starca Efréma je známa ďaleko za hranicami monastiera, preto je tu vždy množstvo pútnikov, ktorí sú láskavo prijímaní. Sú to ľudia rôznych národností: Gréci, Srbi, Američania, Rusi, Ukrajinci... K samotnému starcovi nie je ľahké sa dostať, lebo na neho čakajú na konci bohoslužby zástupy ľudí. Starec Efrém vychádza po bohoslužbe z chrámu a hneď odpovedá niektorým ľuďom na ich problémy, - nemusí sa ich na čokoľvek pýtať. Christos, ktorý pozná hlbiny našich srdc, mu odhaľuje už predtým odpoveď na problém každého veriaceho.

Existencia takéhoto pravoslávneho monastiera v protestantskej Amerike je Božím požehnaním pre tam žijúce obyvateľstvo.

Monastier žije podľa ustanoveného poriadku, typikonu. Všetko je tu prispôsobené hlavnému dielu – Isusovej modlitbe. Všetko sa koná v tichosti, dokonca i prípadné rozhovory sa vedú potichu. Celý areál je jedna veľká záhrada pretkaná malými cestičkami s množstvom zákutí a skrytých miest, kam si môže monach sadnúť a nerušene sa zaoberať modlitbou. Pútnici hovoria často o jednom zvláštnom zážitku:

„Prebudím sa takto uprostred noci a počujem podivné bzučanie. Akoby hukot včelieho roja. Pristúpim k okienku (budova pre hostí má okná smerujúce do časti monastierskej záhrady pútnikom neprístupné) a v jasnom mesačnom svetle zreteľne vidím temné obrysy postáv monachov – celé bratstvo je na záhrade a polohlasne hovoria slová - Pane Isusu Christe, zmiluj sa nado mnou, - každý zvlášť, sám pre sebe, vlastným tempom, sediac na malej stoličke. Pri odriekavaní modlitby desiatkami mníchmi splýva zvuk modlitby v jedno zvláštne bzučanie!“

Je to prax, ktorá bola odovzdaná svätým starcom Jozefom Hesychastom na Athose jeho duchovným dieťkam a už sa rozšírila vďaka svojej efektívnosti po celej Svätej Hore Athos a následne ďaleko za jej hranicu. Hlavný chrám (tzv. katholikon) je zasvätený svätému Antoniovi Velikému a svätému Nektáriovi Eginskému; nachádza sa tam tiež divotvorná ikona Arizonskej Bohorodičky. Bohoslužobný kruh dňa začína rannou službou, potom pokračuje svätou liturgiou (ktorá je tu slúžená každý deň). Večer sa koná večerná bohoslužba a akathist. Pri vchode do chrámu je umiestnené oznámenie, ktoré taktne prosí nepravoslávnych návštevníkov nevstupovať do chrámovej lodi, ale zostať v chrámovej predsieni.

V monastieri sa každodenne slúžia špeciálne modlitby za nepravoslávnych ľudí, veriaci majú vo zvyku písať mená svojich blízkych na lístočky, ktoré potom mníši čítajú v priebehu špeciálneho akathistu, pri ňom sa všetci modlia za svojich nepravoslávnych známych, blízkych i vzdialených, aby ich Hospodin osvietil svätou Tajinou (sviatosťou) krstu.

Monastier sa stále rozrastá, budujú sa nové stavby, prichádzajú ďalší noví mladí adepti, túžiaci prijať mníšstvo...

Veľké apoštolské dielo v Amerike sa deje ticho, bez pompéznych osláv a zvláštnej pozornosti vyššej cirkevnej hierarchie; vladykovia samozrejme tomuto dielu žehnajú (monastier je pod omoforom carihradského patriarchu Bartolomeja). Kvôli skrytosti tohto diela zostáva nám, tu v európskej časti Cirkvi, toto miesto tak trochu utajené.

Mnohé a blahé roky starcovi Efrémovi Filotejskému, apoštolovi Ameriky!

Kiež by sme mali jeho modlitbu!

zdroj: www.ambon.or.cz

preložila Jana Tomášová

ČO JE TO VLASTNE HALLOWEEN?

1. novembra je na Západe sviatok Všetkých svätých čiže deň »Pamiatky zosnulých« tzv. »Dušičky«. V tento deň sa na Západe tiež konajú slávnosti zvané »Hallowe'en«, o ktorých hovorí tento článok. Pri Halloweeni sú konané karnevaly a maškarné sprievody, zapaľovanie ohňa, okolo neho sa zhromažďuje veľké množstvo ľudí; ide o istú obdobu »dňa čarodejníc « známeho na našom území. Nebezpečnú duchovnú povahu tohto „sviatku“ ukazuje pojednanie, ktoré tu čitateľom prinášame. Cirkev oslavuje v tento deň podľa starého pravoslávneho kalendára svätú pamiatku divotvorcu, sv. kňaza Jána Kronštadtského.

V jesennom ročnom období sa v americkej spoločnosti pripravuje oslavovanie sviatku Halloween (Hallowe'en). Je úplne nevyhnutné podrobne skúmať každý aspekt našej účasti na živote vo svete, ktorými sme obklopení: sviatky, asociácie a spoločenstvá (kluby), pri ktorých sa musíme naučiť rozlišovať, či je to v súlade, alebo v rozpore s učením svätej pravoslávnej viery; musíme pri tom zhodnotiť rôzne pohľady a uvedomiť si a uvážiť formy tejto účasti.

Keď naše školy, miestne organizácie, rôzne zábavné programy v médiách i články v novinách hovoria o sviatku Halloween a zároveň sa snažia upútať nás rozličnými výhodami, pravoslávni veriaci sa nemôžu účastniť týchto slávností. Príčina je jednoduchá – spočíva v zachovaní vernosti Bohu a pravoslávnej Cirkvi.

Halloween má svoje korene v pohanských dobách a pokračuje i v dnešnej dobe formou modloslužobníctva, keď sa vzdáva úcta satanovi ako anjelovi smrti. Ako vieme, základ našej svätej Cirkvi je spečatený krvou mučeníkov, ktorí odmietli prinášať obete a slúžiť modlám, akými sú anjeli satanáša, i keď im hrozili krutými mučeniami, dokonca smrťou.

Aby sme pochopili, prečo sa nemôžeme účastniť pohanskej slávnosti Halloween, je treba, aby sme poznali duchovné nebezpečenstvo, prameniace z podobného aktu. Preto sa vrátíme do dejín tohto protikresťanského sviatku. Počiatok jeho slávenia nachádzame už v časoch pred založením Christovej Cirkvi (pred narodením Spasiteľa). Vzniklo to medzi starokeltskými kmeňmi v dnešnej Veľkej Británii, Írsku a severnom Francúzsku. Pohania verili, že fyzický život začína zánikom. Preto oslavovali začiatok nového roku na jeseň, z 31. októbra na 1.novembra, vrátane celého tohto dňa, kde podľa ich predstáv začalo obdobie chladu, tmy, rozpadu a smrti. Kelti uctievali

božstvo Samhaina, pričom verili, že je to ktosi, na kom záleží, aby prišla smrť. Bol tiež nazývaný veliteľom smrti. Jemu boli zasvätené oslavy nového roku.

Slovo Samhain (názov sviatku oslavujúceho sa v noci z 31. októbra na 1. november) sa dnes volne prekladá „ako koniec leta“, skôr jeho význam však jednoducho znamená „koniec“ čiže smrť. „Pre Keltov bol Samhain časom, kde sa otvára brána medzi týmto a ďalším svetom. Bol to teda čas komunikácie s mŕtvymi, ktorí sa ako divoký jesenný vietor túlili po zemi,“ hovorí veštkyňa a kartárka.

S týmto dňom bolo spojené množstvo povier a zvykov, ktoré z pravoslávneho pohľadu nemôžeme nazvať inak, než ako je jasné už z vyššie uvedeného – démonské, a ktoré sa zachovali až do dnešných dôb. V predvečer slávenia nového roku, podľa druidov čiže žrecov keltského náboženstva, národ hasil všetky ohne, krby a sviece. Večer bol zapálený ohromný oheň z dubového dreva, lebo dub považovali za posvätný strom. Na tomto ohni boli spaľované obetované plody, zvieratá a niekedy i ľudské obete, ktorými sa snažili získať náklonnosť Samhaina. Verili pri tom, že Samhain v tento deň dovoľuje dušiam mŕtvych navracat' sa domov. A práve odtiaľ vznikol zvyk táborenia v temnote, maskách a kostýmoch zobrazujúcich prízraky, preludy, príšery, vedmy, démonov a všemožné ohavnosti. Lebo živí sa dostávali do blízkosti mŕtvych a kontaktovali sa s nimi pomocou magických aktov, napodobňujúc správanie mŕtvych.

Slova „trick or treat“ (ohavnosť /mrzkosť/ alebo dar /darček/; význam tohto úslovja by sa dal volne preložiť: „daj nám darček, alebo ti niečo /škaredého/ vyvediem“) sú súčasťou tohto systému povier a magických praktík. Verili, že duše mŕtvych, vstúpených do sveta tmy, rozpadu a smrti, sa podrobili kniežat'u smrti Samhainovi a trpeli kvôli tomu, že boli hladní, ako zvieratá. Z toho sa vyvinul zvyk prosit' v tento deň o almužnu, čo bolo sviatočnou ceremóniou napodobňujúcou to, ako Kelti verili, čo vlastne robia duše zomretých pri svojich sviatočných návštevách. Verili, že keď si poskytnutými darmi nezískajú náklonnosť duší zomretých a tých, ktorí ich znázorňujú, bude nasledovať hnev Samhaina skrze kliatbu – „tricks“, uvalenú zo strany zomretých duší jeho služobníkov na tých, ktorí ich neobdarovali.

Z pohľadu pravoslávnych kresťanov nie je možné sa takýchto akcií účastniť, pretože ide o zjavný prejav modloslužebníctva a pri tom o zradu a odmietnutie Boha a tiež našej svätej viery. Ak sa zúčastňujeme takýchto obradov, napodobňujúc mŕtvych, obliekame sa ako oni a vyprosujeme za nich almužnu, dobrovoľne hľadáme ich prítomnosť a tým vlastne chceme byť v blízkosti tých, ktorých veliteľom nie je Samhain, ako mysleli a verili Kelti, ale satan, nepriateľ, ktorý je protivníkom Božím. Ak sa zúčastňujeme obradov „trick or treat“, obdarovávame tými darčekmi nie nevinné

deti, ale satana, ktorému deti prišli slúžiť, napodobňujúc duše mŕtvych, blúdiacich v nočnej tme.

Je treba sa tiež zdržiavať praktík „Jack-O-Lanterns“ (lucerny z dýň), lebo i tieto pochádzajú z už skôr spomenutého keltského obradu obetného ohňa. V USA sa pre to používa tekvica, ktorá sa v dávnych časoch používala k preneseniu tohto ohňa domov a táto „lampa“ zostala horieť celú noc. (Tieto lucerny predstavovali duše zomretých milovaných bytostí a bývali umiestnené v oknách alebo na verandách, aby vítali pozostalých. Tiež slúžili ako ochrana proti zlým škriatkom.) A preto tým, že konáme tradíciu Jack-O-

Lanterns, sme vlastne nútení oslavovať a ctiť pohanského keltského boha smrti Samhaina. Pravoslávni kresťania sa v žiadnom prípade nemôžu zúčastňovať týchto starokeltských obradov, ale práve naopak, dodržiavať pravoslávne zvyky a nabádať ostatných k ich dodržiavaniu, zapalujú lampádu Spasiteľovi, Bohorodičke a všetkým našim svätým.

Starokeltský obrad v súvislosti s týmto sviatkom bol spojený tiež s veštením a predpovedaním. Po dohorení ohňa z obetnej vatry predpovedali pohanskí žreci z pozostatkov obetí, čo čaká ľud v nasledujúcom roku. A od tých dôb zostáva noc Halloweenu navždy nocou všemožných kúziel, čarov, veštenia, magických – tajuplných hier a neskôr v stredoveku je to všetko využívané k čiernej mágii a slúženiu satanovi. V dnešnej dobe takzvaná „satanova cirkev“ oficiálne vyhlásila tento deň za svoj sviatok, ktorý má byť podľa ich plánov využitý tak, aby o satanovi vydával svedectvo. Preto sa nie je čomu čudovať, že keď filmový režisér John Carpenter nakrúcal zvlášť hrôzostrašný film, vybral si tento deň a zvlášť slávenie Halloweenu. Pán Carpenter nepochybuje o tom, že podstata tohto sviatku je vlastne satanská zloba. Aby sme sa o tom presvedčili, stačí len pozrieť ľubovoľnú časť z piatich dielov filmu Halloween.

V dobe prvotnej keltskej Cirkvi, ktorá bola pravoslávna, sa svätí Otcovia snažili pôsobiť proti tomuto pohanskému sviatku oslavujúceho vodcu smrti a dohodli sa a ustanovili v tento deň sviatok Všetkých svätých (na Východe sa tento sviatok pripomína v prvú nedeľu po Päťdesiatnici). Tu nachádzame i pôvod slova Hallowe'en, pretože v starej angličtine All Hallow E'en znamená predvečer slávenie dňa Všetkých svätých.

Pohanská víra sa tu značne mieša s okultizmom, satanizmom a mágiou. Bola to vlastne reakcia na snahu Cirkvi vytlačiť zo života ľudí tento sviatok, ale pohania práve v tento večer zvyšovali svoje horlivé snahy a reakcie (proti kresťanstvu). Na počiatku stredoveku sa Halloween stal hlavným sviatkom okultizmu. V túto noc a potom celý druhý deň sa uskutočňovali všemožné aktivity – kúzla a čary čiernej mágie a satanizmu. Mnohé z týchto činností spočívali vo výsmechu kresťanskej – pravoslávnej viere a jej zvyklostiam. Ľudia sa obliekali do zvláštnych šiat so zobrazenou kostrou, aby vypadali ako kostlivci – s cieľom vysmievať sa cirkevnej tradícii a úcte k divotvorným ostatkom svätých. Kradli sa pritom kresťanské posvätné predmety – kríže, sväté Dary, uchovávané v chráme v zásobe pre chorých, s úmyslom poškrniť ich a zneuctiť. Prax vyprosovania almužien sa konala s cieľom nahnevať a obťažovať kresťanov, ktorí sa kvôli svojej viere nemohli zúčastňovať takýchto aktov a nedávali almužnu tým, ktorí slúžili pánovi smrti. (Kto nedal almužnu, tomu "koledníci" vyparátili niečo zlé.) V súčasnej západnej spoločnosti neskončili snahy cirkvi odstrániť tento pohanský sviatok pamiatkou všetkých svätých úspešne.

Zdá sa, že takmer každá západná cirkev nejakým spôsobom vstrebala halloweenové oslavy do svojich cirkevných aktivít. Slúži sa halloweenová omša (s dyňami, ale zatiaľ bez masiek), cirkvi uskutočňujú halloweenové party či večierky (samozrejme, s dyňami i s maskami) - je to všetko "cool" a "fun"...

Zvyky dnešného Halloweenu sú zakorenené a vychádzajú z pohanstva, je to modloslužba a slúženie satanovi. Ako to, že sa tento sviatok, ktorý je tak protikladný kresťanskej viere, usídlil a bol prijatý kresťanmi? Odpoveď znie – duchovná apatia, škaredé sklony, to sú korene ateizmu a zavrhnutie Boha. V súčasnom svete je človek neustále presvedčovaný, aby nehľadal žiaden duchovný význam v tom alebo onom zvyku, a to s cieľom, aby videl len zovňajšok, ktorý sa javí ako čosi milé, radostné a neškodné. Za takýmto prístupom sa ale skrýva ateizmus, popieranie existencie Boha a satana. Preto nakoniec vedie k tomu, že všetky tieto aktivity a vplyvy sa – nehľadiac na ich jasne modloslužebnícky pôvod – javia dnešným ľuďom ako neškodné, nemajúce žiadne následky.

Svätá Cirkev sa však rozhodne vyslovuje proti tomu, lebo Isus Christos nás učí, že Boh súdi všetko, čokoľvek konáme, v čokoľvek veríme. Všetky naše skutky sa buď Bohu páčia, alebo sú namierené proti Nemu. „Kto nezhrmažďuje so mnou, rozptyľuje“ (Mat. 12,30).

Svätý Ján Kronšadtský, veľký lekár duší a tiel, je Cirkvou pripomínaný práve v deň Halloweenu, v deň, ktorý je zasvätený zvrátenému ničiteľovi a klamárovi ľudstva. Táto zhoda je nepochybne dielom Božej prozreteľnosti. Svätý Jan Kronšadtský varoval pred revolúciou ruskú spoločnosť, že sa nechala uniesť tolstojovským anarchizmom, marxizmom, okultizmom, satanizmom a inými vtedy modernými vplyvmi; ale jeho slová neboli prijaté. A my vieme, akú tragédiu prežilo Rusko, a bolo to iba výsledkom vlastnej neposlušnosti.

Poučujte svoje deti! Hovorte s nimi o pohanských koreňoch satanského sviatku Halloween! Ak je treba, nech nejdú do školy, aby sa nemuseli zúčastňovať príprav na tento sviatok. Sláva Bohu, stále sa ešte môžeme opierať o zákon a máme právo nezúčastňovať sa takých zhromaždení, ktoré sú proti nášmu kresťanskému svedomiu. Boh nám dal v deň Halloweenu oslavovať pamiatku svätého Jána Kronšadtského, veľkého tvorcu zázrakov a človeka, ktorý uzdravoval, a dáva nám tým protijed, aby sme neboli ulovení satanom. A my máme využiť tento dar, pretože Hospodin je skutočne „podivuhodný Boh vo svojich svätých“.

*preložené z češtiny, krátené
zdroj: www.ambon.or.cz*

Pohľad do diela Ľudovíta Štúra – „Slovanstvo a svet budúcnosti“

Práve v tomto spise sa Štúr vyznáva z obdivu k pravoslávii: "Slovanstvo má Cirkev, čo zodpovedá jeho poslaniu. Táto Cirkev je vybudovaná jako samostatná duchovná ríša a nikdy sa nepostavila proti štátu, nikdy neprenasledovala ľudí iného zmysľania, ale so štátom a národmi vytvorila zväzok, nikdy ju nenapadlo zneužiť náboženstvo na svetské ciele a nepravila po moci, ale naopak, vždy sa usilovala vplývať na človeka s láskou. Bola a je - ak chápeme rímsku cirkev moci ako cirkev Petrovu a protestantizmus jako "učenie svätého Pavla - Cirkvou Jána, tretieho vynikajúceho apoštola."¹

Touto Cirkvou myslí pravoslávie, čo vyplýva z nasledujúcich slov: "Pravoslávna Cirkev sa nikdy nenechala spravovať kňazským stavom, uspokojila sa s organickým zdokonaľovaním Cirkvi, kde, pravda, má svoje miesto aj duchovenstvo,

---

¹ ŠTÚR, Ľ. Slovanstvo a svet budúcnosti. 1993, s. 129.

bez ktorého sa nijaká cirkev nezaobíde; duchovenstvu zverila len vyššie cirkevné poslanie..."²

"Cudzinci obyčajne vyčítajú tejto Cirkvi určitú stagnáciu, no keď sa pozrieme bližšie, uvidíme, že Cirkev, ktorá udržiavala národ v Božej bázni a úcte, uchováva jeho silu a sviežosť, neskazené srdce - takáto Cirkev nestagnuje, je a musí byť naplnená životnou silou. Pravoslávie postihol ten osud, aký postihuje toho, kto sa netlačí do popredia a zotrváva radšej tam, kde je - u svojich - a venuje sa svojmu poslaniu. O takomto človeku si potom mnohí myslia, že nebol stvorený pre život a málo sa o neho zaujímajú. No všetko má svoj čas; pravoslávna Cirkev doteraz zostávala pri svojich, kde si plnila úlohy, no príde čas, keď sa dostane v priebehu dejín na široké pole pôsobnosti. Až vtedy sa rozvinie v celej plnosti života. Veď kto by mohol menovať Cirkev, ktorá by mohla naplno pôsobiť bez národa so svetodejinným poslaním? Slovania stáli až donedávna v pozadí svetovej histórie, a tam bola aj ich Cirkev."³

Aj Slovákov môže obroditiť iba slovanský duch - duch pravoslávia. V bezvýhradnom príklone k pravoslávniu Štúr v tomto názore nebol osamotený, podobne zmýšľali mnohí ďalší slovenskí, ale aj českí predstavitelia národného obrodenia. Pravoslávie, ako si všimol, bolo pôvodnou cyrilometodskou Cirkvou, tou, ktorú prišli rozsievať po Veľkej Morave Cyril a Metod. Poznal pravoslávie nielen z obradov, dojímavého cirkevnoslovanského spevu a celej mystiky dojímavých úkonov.⁴ V momente, keď si uvedomil hĺbku našej viery, všetky jej krásne špecifiká a predovšetkým duchovnú krásu, priviedlo ho toto poznanie k tomu, aby svoj kladný postoj vyjadril vo svojej závetnej knihe Slovanstvo a svet budúcnosti. A pre vyhranené sympatie s pravoslávím zostalo jeho dielo, táto spomínaná kniha, takmer storočie ležať v rukopise a v slovenskom preklade vyšlo až o jedno a pol storočie neskôr, bolo to v roku 1993 v Bratislave.

Bohužiaľ, slovenské vydanie sa ani náhodou nemôže porovnať s ruským, alebo nemeckým originálom. Stačí spomenúť len počet strán v slovenskom vydaní, ktoré predstavuje 175 strán, pričom nemecké vydanie „Das Slawenthum und die welt der Zukunft“ predstavuje 246 strán. Okrem toho v tomto Jiráskovom vydaní sú aj autorove kritické poznámky a úvod.

Vráťme sa naspäť k samotnej knihe. Dejiny európskeho Západu videl Štúr ako pohyb k slobode, rovnosti, bratstvu v sociálnom i cirkevnom ohľade. Avšak nekompromisne konštatuje, ako hlboko sa kresťanská, najmä však rímskokatolícka cirkev posvetštila a upadla. Uspokojila sa s vonkajším plnením predpisov a stala sa

---

² ŠTÚR, Ľ. Slovanstvo. ..., 1993, s. 129.

³ ŠTÚR, Ľ. Slovanstvo..., 1993, s. 170-172.

nástrojom politiky. Korene toho siahajú do minulosti. Štúr poukazuje na zhubné dôsledky predávania odpustkov a násilie, páchané v čase križiackych výprav. Katolícke krajiny v 19. storočí boli odstrašujúcim príkladom náboženského úpadku. Protestantizmus je tiež neschopný stať sa zjednocujúcim prvkom v budúcom usporiadaní sveta. Jeho sila je totiž iba v opozícii ku katolicizmu, sám v sebe je nejednotný vo vyznaní viery, zriadení i v bohoslužbe. Podľa Štúra protestantizmus nevytvoril okrem vedy žiadne trvalé hodnoty. Jediná nádej je pravoslávna Cirkev. Táto Cirkev sa nevnučuje svetu, Slovania nezotročujú iné národy, naopak boli vždy v dejinách sami predmetom útokov a krutostí zo strany iných.⁵

Zaoberal sa aj otázkami českých dejín, ktoré vnímal v súvislosti so slovenskými dejinami. Husitské hnutie odvodzuje od cyrilometodskej idey, sila husitstva spočíva v jeho nadväznosti na pravoslávie.⁶

V nemeckom origináli, ku ktorému napísal posudok prof. J. Jirásek, sa píše, že "mnohé Štúrove výtky (proti katolicizmu a protestantizmu) sú však správne a dali by sa len ťažko vyvrátiť."⁷

Štúr poznal pravoslávnu Cirkev aj z liturgickej stránky. Na svojich cestách do Viedne sa zúčastňoval i na pravoslávnych bohoslužbách, ktorých hlbokú symboliku a ich etické i estetické pôsobenie na veriacich si vážil. Presvedčil sa, že v pravoslávnej Cirkvi sa pocta Trojjedinému Bohu "dėje čistěji než kdekoli jinde..."⁸

Bystrému zraku Ľudovíta Štúra neunikla skutočnosť, že vzťah pravoslávia k spoločnosti bol vždy vzťahom vnútornej samostatnosti a že sa vyznačoval nepretržitou snahou po jej etickom preniknutí v zmysle Isusovho podobenstva o kvase, ktorému je podobné Kráľovstvo nebeské (Mt 13,33) a ktorý podľa slov svätého apoštola Pavla "... nakvasí celé cesto" (1Kor 5,5). Štúr správne usudzoval, že pravoslávie si nevytvorilo orgány na presadzovanie svojho vplyvu, a tak sa vyhlo samoučelnému zínštitucionalizovaniu svojho života.⁹

Ďalej píše: "Táto Cirkev sa nikdy neznížila k tomu, aby najsvätejšie náboženstvo použila ako prostriedok na dosiahnutie svetských, často odporných cieľov, nikdy si ruky nezašpinila zločinom, nikdy nemala nič spoločné s nekresťanskou a diabolskou prácou inkvizície a im podobných... Popri tomto všetkom pravoslávna

---

⁴ ALEŠ, P. Ľudovít Štúr a pravoslávie. In Odkaz sv. Cyrila a Metoda, 1986, č. 2, s. 37.

⁵ ALEŠ, P. Ľudovít Štúr..., 1986, č. 2, s. 38.

⁶ ALEŠ, P. Ľudovít Štúr..., 1986, s. 38-39.

⁷ ŠTÚR, Ľ. Das Slawenthum und die welt der Zukunft. 1931, s. 12.

⁸ HORKAJ, Š. Ľudovít Štúr a pravoslávie. In Odkaz sv. Cyrila a Metoda, 1997, č. 6, s. 12.

⁹ HORKAJ, Š. Ľudovít Štúr..., 1997, č. 6, s. 12.

Cirkev nikdy neprenasledovala inak zmýšľajúcich, ale sa k nim správala v duchu kresťanských zásad..."¹⁰

Mgr. Elena Nemčíková

Súčasná večerňa – Kafizma, malá ekténia a „Hospodi vozzvach“

Po veľkej ekténii hneď nasleduje kafizma – čítanie zo Žaltára. V sobotu na vzkresnej večerni sa číta, alebo spieva 1. kafizma: „*Blažen muž...*“ V nej sa hovorí o žiali našich prarodičov Adama a Evy za hriechom strateným blaženstvom a nádej na spásu.

Každá kafizma sa delí na tri časti, ktoré sa jedna od druhej oddeľujú trojitým spievaním „*alliluia*“ (čo v preklade znamená chváľte Pána) a pridaním slov: „*Slava Tebi, Bože*“ a odtiaľ sa tieto časti nazývajú slávami. V minulosti sa prednášala antifónnym spôsobom dvoma chórmí. Slovo kafizma znamená sedenie (Sokolov, 1990, s. 33).

V žalme „*Blažen muž...*“ a v ďalších dvoch nasledujúcich žalmoch sa oslavuje svetu prisľúbený Vykupiteľ Isus Christos, Syn Boží a jasne sa zobrazuje predpovedaná a pre nás už naplnená Jeho životná cesta.

Obsah týchto žalmov je nasledujúci: Vtelené Božie Slovo je jediným blaženým mužom (požehnaným), ktorý neučinil hriech. Je stromom života, ktorý nám veriacim v Neho priniesol bohaté plody. Je nesmrteľným, nikdy nevyschne a neopadne, ako listy vždy rastúce. Nespravodlivých a démonov rozmetá ako prach. Proti Christovi povstali králi a vodcovia a On ich zahanbil, porazil a stal sa Kráľom svojej Cirkvi. Súc Synom Božím a mocným Pastierom, urobil pohanov svojimi nasledovníkmi a upevnil piliere zeme. Rozmnožili sa neprajníci Christovi, robiaci výčitky a prenasledovania, ktorí Ho nakoniec usmrtili na kríži. Ale prebývajúc vždy s Otcom a trpiac telom, a podľa Božstva nemajúc vášne, sa stal naším Obrancom a našou slávou (Veniamin, 1992, s. 82-83).

Táto 1. kafizma, pretože obsahuje tajomstvá Christove, sa spieva len na sviatky Bohorodičné a svätých. Vo všedné dni sa číta radová kafizma. Žaltár, ako kniha určená k oslave Boha, sa prečíta celá raz za týždeň a počas Veľkého pôstu dvakrát za týždeň.

Malá ekténia

Po kafizme sa prednáša malá ekténia, ktorá je skrátením veľkej. Začína sa výzvou k modlitbe: „*Paki (opäť) i paki, mirom Hospodu pomolimsja*“. Pozostáva z jednej prosby: „*Zastupi, spasi, pomiluj i sochrani nas, Bože, Tvojeju blahodatiju*“ a končí sa oddaním do vôle Božej a slávoslovím sv. Trojice vo vozhlase: „*Jako Tvoja deržava...*“ Slúži na oddelenie jednej časti bohoslužby od druhej.

---

¹⁰ HORKAJ, Š. Ľudovít Štúr..., 1997, č. 6, s. 12.

„Hospodi vozzvach“

Pokánie za hriechy vyvoláva v duši človeka prosbu za zľutovanie a vyličenie duše z pút hriechu a preto po kafizme sa spievajú vybrané verše zo žalmov (140., 141., 129. a 116.): „*Hospodi, vozzvach k Tebi uslyši mja...*“ (Ž 140,1-2), v ktorých sa vyjadruje z hĺbky srdca nasledujúca prosba za to, aby Pán vypočul naše nedôstojné modlitby, pomohol nám strániť sa zla, vzdľať sa od ľudí hriešnych a nespravodlivých, a aby nás prijal medzi svojich vyvolených. Ďalej sa tu vyjadruje viera, že Pán vypočuje našu modlitbu.

V týchto žalmoch sa zobrazujú tie modlitby a výzvy, ktoré Adam vo svojom biednom postavení niekedy prinášal z hĺbky svojej duše. Ale je tu aj útecha kresťanskému srdcu, ktorá hovorí, že modlitba ľudí je prijatá a že teraz máme východisko z hriešneho stavu cez vieru vo Vykupiteľa, Isusa Christa a cez plnenie Jeho božského učenia.

Modliac sa nadšeným hlasom ústami Bohom oduševneného speváka kráľa Dávida, my sami predstavujeme tých Izraelcov, ktorí, keď dostali od Boha prostredníctvom Mojžiša zákon, prikázania a predpisy ohľadne nábožensko-mravného a občianskeho života, uvedomovali si pred Bohom svoju hriešnosť a vinu, cítili krajnú nedostatočnosť vlastných síl k spásu, preto ozaj veriaci Božím príslubom spolu so žalmistom, za predpokladu, že splnil obradové deje a prínosy starozákonných obetí, pokorne vzývali k Hospodinovi, aby vypočul ich modlitbu a ako uväznených v žalári hriechu, preklatia a zármutku, utrpení a smrti, vyviedol ich z tejto duchovnej temnice, duchovného väzenia. Podobne starozákonnému Izraelovi aj novozákonný hriešnik, prežijúc deň v hriechoch, ukladajúc sa k spánku, vyprosuje od Boha odpustenie, prináša mu pokánie (Kormaník, 1997, s. 37).

V čase spievania prvých veršov z týchto žalmov je predpísané kadenie. Nahor stúpajúci dym reálne zobrazuje k nebu zdvíhajúce sa jednomyseľné modlitby slúžiacich a ľudí, ktorí sú v chráme.

Verše týchto žalmov, najmä ako posledné verše Starého Zákona sa dávajú pred stichiry novej milosti (Nového Zákona) a spievajú sa spolu s nimi. Týmto sa hovorí, že staré proroctvá predchádzajú podobne ako hviezda (dennica) východ slnka všetky tajiny Nového Zákona. To poukazuje na to, že Starý Zákon je v súlade s Novým Zákonom, o čom hovorí aj Christos: „*Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov, neprišiel som zrušiť, ale naplniť*“ (Mt 5,17) (Veniamin, 1992, s. 84).

Tieto stichiry, ktoré sa spievajú striedavo s veršami žalmov, sú zostavené na počesť svätého, alebo na pamiatku udalosti, ktorá sa pripomína počas danej bohoslužby. Takto tieto piesne nazývame „*stichirami na Hospodi vozzvach*“. Môže ich byť od 6 do 10 (vo všedný deň na večerni je stanovené spievať 6 stichír, s polyjelejom 8, vo sviatočný deň 10).

V pondelok, utorok a štvrtok večerné stichiry majú dojemnú a kajúcu podobu, v stredu a piatok sú oslavou kríža. Nazývajú sa tiež krížové stichiry, pretože sa v nich spomína na

utrpenie Isusa Christa a súčasne sa tým veriacim pripomína, čo získali týmito utrpeniami a ukazujú aj prostriedky, ako si môžu prisvojiť plody Christovej obete na kríži. Všetky stichiry sa vo všedné dni ukončujú „*bohorodičnými*“, t. j. krátkou prosbou obrátenou k Presvätej Bohorodici, v ktorej vyprosujeme pre seba odpustenie hriechov a omilostenie, pretože Bohorodica poslúžila v diele vykúpenia ľudského pokolenia, ktoré očakávali starozákonní ľudia a ktoré my oslavujeme ako už vykonané. V stredu a piatok je to pieseň „*krestobohorodičen*“, v ktorej spomíname modlitebne na tie utrpenia, ktoré priniesla Presvätá Matka a Panna pod krížom svojho Syna. V sobotu večer je to pieseň na počesť Bohorodice pod názvom „*dogmatik*“, v ktorej okrem oslavy Matky Božej je aj dogmatické učenie o vtelení Isusa Christa a zjavení v Ňom dvoch prirodzeností – Božskej a ľudskej, nezmiešane a nerozdielne. (Kormaník, 1997, s. 39)

POUŽITÁ LITERATÚRA:

Kormaník, P.: Liturgický rok v Pravoslávnej cirkvi. Prešov: PBF PU v Prešove, 1997.

Veniamin, archijep.: Novaja skrižaľ. Tom I., reprintnoje izdanije, Moskva: 1992.

Sokolov, D.: Učenije o bobosluženiji pravoslavnoj Cerkvi. Minsk: izdanije prichodskogo sovita Russkoj Cerkvi v Pariži, reprintnoje izdanije, Belorusskij ekzarchat Moskovskoj patriarchiji, 1990.

Mgr. Jozef Nemčík, PhD.

Ak Mu dovolíme, aby s nami žil

Kým som si uvedomila, že chcem byť kresťanka, prešlo pätnásť rokov z môjho života. Ale stálo to za to. Obdobie puberty, keď sa človek hľadá, bolo u mňa časom na hľadanie cesty k Bohu. Ja som už cítila, že On je asi jediná bytosť, ktorá mi odpovie na všetky moje otázky, len som si ešte neuvedomovala, že to bude trvať celý život, lebo On „nemá čas“. On čas nepotrebuje, lebo nežije v ňom. Na to som prichádzala a prichádzam postupne. Tak ako mi postupne ukladá odpovede na moje prosby a otázky o rôznych situáciách a o rôznych ľuďoch, ktorých v živote stretávam.

Keď som počúvala prednášky katolíckeho kňaza Pavla Hudáka o telesnej a citovej sexualite, uvedomila som si, že ako on rozpráva o modlitbe za manžela/manželku, tak som to ja robila bez toho, aby som vtedy vôbec o nejakom kňazovi tohto mena počula. U mňa to bola prirodzená potreba sedemnásťročného dievčaťa modliť sa za toho, s kým chcem žiť v láske a v láske k Bohu. Nemala som žiadnu múdru knihu ako dnes plnú modlitieb na rôzne potreby, ale prosila som Boha, aby do môjho života vstúpil niekto, kto si ma bude vážiť, milovať, kto ma bude dopĺňať. Nevedela som, že tou modlitbou dozrievam do vzťahu s tým, koho mi Pán vybral. Nevedela som, že by to

malo byť súčasťou dospievania v kresťanskej rodine, modlitba za životného partnera. A prišiel. Nie o pár dní, nie na bielom koni, nebol to princ. Prišiel o necelé dva roky, peši v červeno-čiernych botaskách, podobal sa skôr na princovho osobného sluhu, ale srdce mal ako kráľ. Nikdy predtým som nepoznala nikoho tak galantného, úslužného a chápatého. A to, že mi na vysokej bude nejaký chlap nosiť knihy, že ma bude vždy čakať po škole, že mi bude pomáhať s učením, rozprávať tak krásne

o živote v Christu... Z toho som dodnes „pať“. Nie, nebola som zaľúbená, ja som bola „spacifikovaná“ jeho úprimnosťou a tým, že na mňa pozeral ako na obrázok Panny Márie. Nevedela som, že sa niekto môže do mňa tak zblázniť. Bolo to také romantické..., ale stále som bola skeptická, lebo som príliš na lásku neverila. Ale zabudla som na to, že Boh môže všetko. Tak mne „neveriacemu Tomášovi“ pekne „ručne stručne“ ukázal, že tohto som Ti vybral a nešpekuluj. Dopustil na mňa pokušenie v podobe ďalšieho nápadníka a čakal. A ja, celá skormútená medzi

dvoma zaľúbenými chlapmi, ktorí medzi sebou nenápadne, ale rafinovane súperili, som sa po niekoľkých mesiacoch trápenia konečne rozhodla, že mi musí pomôcť. Jedného večera som teda s „prosíkom na Boha“ čakala na toho, ktorému som potom podľa Jeho vôle dala „kopačky“. Neľutujem. Odvtedy je mi jasné, že keď sa zverím do Jeho opatery, je to pre mňa najlepšie. Vždy keď som sa rozhodovala sama, tak som sa trápila, ale keď dám na Hospodina, akosi sa situácia nakoniec obráti v môj prospech. Nie je to tak, ako si predstavujem, ale keď to uvážim, tak je to najlepšie riešenie v danej situácii. A čuduj sa svete, som s tým spokojná. Ja večne nespokojná.

Elena

BÁSNICKÉ OKIENKO – OKNO DO DUŠE ČLOVEKA

Biblia

Kniha kníh je jediná,
nazýva sa Biblia.
Je v nej ukrytá múdrosť odveká,
že Boh stvoril človeka.
Dal mu zákony ako žiť,
ako dušu spasiť.
Obsahuje dve časti,
kde popísané sú ľudské strasti
vrcholy a pády,
aby sme si poučenie vzali!
Obsiahnuté sú v nej udalosti,
ktoré prechádzajú až do kosti.

Človek by si uvedomiť mal,
aký od Boha dostal dar.
Preto netreba jej strany listovať,
ale v každodennosti napíňať!

Značka

V prorocktvách sa hovorí o znaku
Antichrista,
ktorý svoju pečať do ľudí vtíska.
Dnešná doba je „moderná“
vidíme, je tu obmena.

Sú veci in a veci out
už dávno je nezaujímavé byť skaut,
oveľa dôležitejšie je,
ako sa kto oblečie.

Sú určití ľudia, čo nejakú značku
preferujú,
ktorou sa tak povediac prezentujú
oblečenie, obuv i veci každodenné,
stávajú sa takto už nie bezmenné.

Dajú si na tom záležať,
aby neostali nepozorovaní v kúte stáť.
No akosi im uniká,
že šaty nerobia človeka.

Že pod každým obalom
človek skrýva, čo je v ňom,
dobro i zlo sa prelína
vzniká akási línia.

V kresťanstve je to iné,
to najdôležitejšie je skryté.
Srdce a duša ukrýva,
či cnosť, alebo hriech tu prebýva.

To, čo navonok vystupuje,
je spôsob života, čo odlišuje.
Modlitba, pôst, dobré skutky
sú ako uzlíky, čo tvoria čotky.

Dominantou je však križ
a na ňom vidíš
toho, Ktorý sa pokoril,
aby aj teba spasil.

Križ to nie je značka
a ani žiadna hračka.
Symbol v ňom vidíš,
cez neho sa meníš.

Ved' všetko to materiálne
je pominuteľné.
A to na čom ozaj záleží,
je ako budeme žiť.

Nie to, čo na sebe mám,
ale, čo v srdci a duši ukrývam.

OZNAM

Pravoslávna Cirkev oznamuje všetkým, že sväté Liturgie sa v Banskej Bystrici a vo Zvolene konajú striedavo: jednu nedeľu v Banskej Bystrici v náhradných priestoroch v Agentúre sociálnych služieb na Ulici 9. mája č. 74 (bývalé detské jasle) so začiatkom o 9:30 hodine. Ďalšiu nedeľu vo Zvolene v kaplnke zvolenského zámku o 10 hodine. Ďalej vám oznamujeme, že sa vo vojenskej kaplnke vo Zvolene slúžia sviatočné večerne, utrene a sväté Liturgie. Podrobnejšie informácie dostanete na telefónnom čísle: 0903 170 583. Tešíme sa na vašu účasť. Christos medzi nami!

SVETLO PRAVOSLÁVIA – spoločensko – duchovný občasník

Zodpovedná:

Redaktorka: Mgr. Jana Tomášová, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica, e-mail:

jankasom@szm.sk,

www.pravoslavie.sk

